

**Vysokoškolská kvalifikační práce (ateliérová práce)
posudek oponenta**

Jméno a příjmení studentky: Marie Pospíšilová

Název práce: Illusion – Iluze

Posudek:

Přiznám se (a v tomto ohledu se v jedné rovině diskvalifikuji jako hodnověrný oponent předložené práce), že můžu být jedním z těch – a v západní společnosti jde o každého druhého (tedy více než polovinu vizuálně gramotného obyvatelstva) –, který má podle lékařských konvencí potíže binokulárního vidění. Moje zkušenost se současnými 3D zobrazeními pohyblivého obrazu je – ať už v kině či v našem televizním případě –, že místo trojrozměrného prostoru vidím několik 2D plánů za sebou. Vidím pohyblivé kulisy – videa v rámu, které se v nečekaných momentech (v předložené práci např. u situace s „vertikálním“ smyčcem) znenadání propojí, proláknou a vtáhnou zrak do nepřírozených míst na hranici mých fyzických možností vidění. Je to zcela jiný typ experimentování se zrakem a vnímáním, než jsme v rámci školních cvičení nedávno podstoupili s Purkyněm, nicméně se po něm u mě projevuje stejná únava i uvědomění si predispozic obrazového vjemu. Dívat se na pohyblivé 3D obrazy je tak pro mě spíše rušivé, kdy se z diegeze sledovaného vytrhuji neustálým, unavujícím přeastřováním mezi plány; např. titulky jsou v mém pohledu vždy několik metrů nad povrchem filmu. Jako bych 3D svět budovaný současnými projekčními technologiemi viděl spíše v řezech a diskrétně, než jako souvislost a homogenitu, kterou pociťuji normálně.

Obrazové řezy, vrstvy a jejich prolínání v nejširším slova smyslu, jsou však i tak prostorem poezie, o níž se koneckonců říká, že je nejsilnější, když obrazy, které vyvolá a které se nám ještě zdají náležité, jsou sobě co možná nejvzdálenější. A tato práce o poezii je. Z jednoho úhlu pohledu je její ilustrací, existuje i pohled, kdy je poezií. Napsal bych dokonce „Nedělní chvílkou poesie“ přelomu šedesátých a sedmdesátých let v remaku a 3D verzi, jejíž stopáž bohužel dvojnásobně překračuje, nejsem si však mírou odstupů a nadhledu zvoleného tvaru jist a věřím, že tuto formu i slova lze myslet zcela vážně, až odvázně.

Doslovnost a ilustrativnost celkového tvaru předložené práce (slyšíme-li smyčce, vidíme smyčec, slyšíme-li o stínu na hodinách, vidíme stín na hodinách...) připomínají dobu pionýrského budování televizního jazyka a dnes

je takto uchopený tvar v našem západním kontextu cítěn více jako ironie a nadsázka. Co je lepší, nevím, jestli mít odvahu si přiznat vzdor vůči „práci konané skrze ironii“, která současný západní umělecký jazyk ovládá, nebo být bezproblémově humorný a pateticky se ohlédnout za „velkým“ uměním československých divadelních „poctivců“ jako byl Háša, Moučka, nebo Moravec, navíc v poetice Divadla Sklep?

Tohle vyprolnutí tří legendárních televizních pořadů mého dětství (vedle „Chvilky poesie“ mám na mysli „Chvilku hudby“ a nekomentované „Přestávky“ se statickými záběry přírody) je v jistém smyslu opakem iluze, jakou nám poskytují počítačové stereogramy, ve kterých na první pohled vidíme pouze plochu a jen díky paradoxu soustředěného rozostření nacházíme jiný, letmo neviditelný, obraz a prostor. Jako by předložená práce nevyžadovala paradoxně „vnitřní“ práci, ale o to víc procvičovala techniku čtení „přísného“ veršování a náročného pozorování technologicky inovativní interpretace prostoru. Nedoslovný, o to náročnější a dobrodružný může být pohyb vyvolaný srovnáváním deklamovaného českého textu a jeho překladu, který je pevně zakomponován v obrazovém rámu. Chci věřit, že i tato práce je podobně jako „Přestávka“ či „Chvilky poesie a hudby“ z doby, kdy jsme věděli, že jsou chvíle, kdy není potřeba něco říkat, protože se neděje nic, co by se nás netýkalo; doby, kdy televizní pořady měly svůj formát a délku, odpovídající obsahu. Plocha byla plochou, „člověk se uměl ptát trávy“ (která mu odpověděla v rýmu) a zhuštění bylo kacířské.

Stejně jako u stereogramů si i tady dokážu v mysli vytvořit imaginární bod, na který zaostřím, abych „uviděl“. Riziko, že co mělo být vzadu, se v pohledu očitne nejbliže a naopak (tak jak se mi to při uvidění prostoru počítačového stereogramu stává) je velké. Vlastně věřím, že co vidím, iluze není.

Otázky autorce práce:

V rozpravě považuji za vhodné vyjasnit míru odstupu od předkládaného tvaru, jinými slovy: přiblížit návod, jak vidět „stereogram“ předložené práce, tedy jak nevidět „ilustraci“, pokud jí práce nemá být. Také je v rozpravě možné zřetelněji definovat přínosy lidí, kteří se na práci spolupodíleli (zejména v hudbě, přednesu, i zcela volném, autorském překladu veršů do angličtiny, které jsou nedílnou součástí práce).

Návrh hodnocení: B-

Vypracoval: MgA. Filip Cenek

Datum: 6. 6. 2012

Podpis: